St. 53 Maribor, dne 14. decembra 1911. Tečaj XLV

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Dr. Kukovec in učiteljske plače.

Bil je torej v Gradcu med nemškimi učitelji general Narodne stranke. In ta narodni general je govoril v Gradcu seveda — nemško; niti besedica mu ni prišla iz ust v slovenskem jeziku. Korajžen kakor je, ta mož ni protestiral proti temu, da so člani nemškega Lehrerbunda na letakih zmerjali naše mladeniče, da so šentjursko kmetijsko šolo posvinjili. Ne samo, da ni protestiral, tudi niti prosil ni ponižno, naj bi vendar člani nemškega Lehrerbunda slovenskih mladeničev ne zmerjali več s svinjami. Pozabil je tudi nemške in nemškutarske učitelje po spodnještajerskih mestih in trgih opozoriti na to, da ni njihova glavna vzgojna naloga ponemčevanje slovenskih otrok in sejanje najhujše in najodurnejše narodne nestrpnosti proti slovenskemu narodu. To povedati v Gradcu, za to mož ni imel poguma.

Večnemščinar je odprl usta ter v nemščini izjavil: zvišanje učiteljskih plač je pri spodnještajerskih kmetih prav popularno, to je, prav priljubljeno. Dobro je, da je mož to izjavil v nemščini, ker menimo, da bi mu slovenska beseda pri taki izjavi zaostala v grlu. Še nikdar ni bilo nobenemu ljubo, če mora več plačevati, posebno, če se v tem slučaju še vzame v poštev, da so učitelji, ki zahtevajo zvišano plačo, s prav malimi izjemami popolnoma udinjani in politično zasužnjeni Narodni stranki, in da naša krščanska kmečka stranka nima po deželi hujših nasprotnikov, kakor so liberalni učitelji. Zgodovina volitev v politične zastope na Štajerskem je in ostane neovrgljiv dokaz za to. Toda pustimo danes to stvar, ker ni izključeno, da bo učiteljstvo vendar enkrat spregledalo in uvidelo svojo veliko politično zmoto. Dandanašnji se gre na Štajerskem za veliko večje reči. Slovenci bijemo obupen boj za obstanek. V tem boju so bili naši deželni poslanci prisiljeni, poseči po najostrejšem opozičnem orožju, po obstrukciji, ker ohola svobodomiselna nemška večina v svoji skrajni mržnji zoper Slovence tepta z nogami naše najskromnejše zahteve. In ravno ta nemška svobodomiselna stranka je sedaj v velikih škripcih. Nemški liberalni učitelji, najzvestejši agitatorji za nemško svobodno misel in najdelavnejši priganjači za nemško liberalno stranko, so se namreč v svojem teženju po zvišanih plačah spuntali proti liberalni stranki in pretijo, da bodo izstopili iz Südmarke iz Šulferajna in vseh obrambnih in izobraževalnih nemških organizacij, ako se jim takoj ne poviša plača. Nekateri so to grožnjo res že tudi izvršili.

Povišanje učiteljskih plač bi naj torej omogočilo nadaljno delovanje učiteljev v teh, nam Slovencem do kosti sovražnih obrambnih društvih. In v teh razmerah pride slovenski liberalni poslanec ter izjavi, da je povišanje učiteljskih plač pri spodnještajerskih kmetih prav popularno. Pri našem slovenskem ljudstvu naj bi nič ne bilo tako priljubljeno, kakor z povišanjem učiteljskih plač pomagati k temu, da morejo nemški učitelji po Südmarki in Šulferajnu dalje delovati za narodni pogin slovenskega ljudstva? Ali je že kedaj bila od kakega slovenskega štajerskega politika izgovorjena večja politična neresnica? Mogoče je dvoje: ali namreč Narodna stranka ne pozna v tem vprašanju pravega mišljenja našega kmečkega ljudstva, ali pa ne govori resnice. V obojnem slučaju ne sodi za zastopnico našega kmeta. In že iz tega lahko spozna naše kmečko ljudstvo, kako uslugo je storilo samo sebi s tem, da je lažnjivi liberalizem pri volitvah vrglo ob tla. Pri naslednjih volitvah, in najsi bi tudi kmalu prišle nove deželne volitve, bo to izvršila še bolj izdatno, in sicer tako temeljito, da bo naš lažnjivi in sleparski liberalizem popolnoma obležal s polomljenimi kostmi na tleh. Potem ne bo več mogel javnosti farbati, češ, da kmečki davkoplačevalci nič ne nasprotujejo povišanju učiteljskih plač in da je Štajerska tako davčno-močna, da kar lahko prenese povišanje deželnih doklad. En sam pogled na gospodarsko stanje kmečkega ljudstva dokazuje, da kmet že sedaj z največjo težavo zmaguje davčna bremena ter da že obupno stoka pod težo raznih plačil. Pa gre slovenski liberalec med nemške liberalce ter javno izpove, da more kmečko ljudstvo prenašati še več davka! Ali je liberalec ljudski, kmečki prijatelj? Še nikoli ni bil in nikoli ne bo! Njega goni le ljubezen do liberalizma, stroške za to ljubezen pa bi naj plačalo ljudstvo; ljudstvo bi naj plačalo liberalnemu učiteljstvu večjo plačo. To je liberalna ljubezen do kmeta!

Dr. Kukovec je na nemškem učiteljskem zborovanju v Gradcu pozval učitelje, naj vstrajajo v svojem boju in naj skrbijo, da ostane železo vroče. Potemtakem so si slovenski in nemški liberalci edini v tem, naj preneha slovenska obstrukcija v deželni zbornici in naj deželni zbor začne delovati, da se morejo zvišati učiteljske plače in se v to svrho zvišajo dež. doklade. Za vse druge nujne naše gospodarske zahteve liberalcem ni nič mar. Slovenska kmečka zveza se ne bo dala splašiti po ropotu, ki ga vganjajo združeni nemški in slovenski liberalci. Ona premotriva vprašanje slovenske obstrukcije z višjega stališča, stališča narodnih, političnih in gospodarskih zahtev našega celokupnega slovenskega naroda na Spodnjem Štajerskem. Narodni in gospodarski blagor našega ljudstva je cilj našim poslancem!

Politični ogled.

— **Štajerski dež. zbor.** Nemški listi vedo poročati, da namerava sklicati vlada štajerski deželni zbor za 9. januarja 1912.

— **Italijansko vseučilišče.** Avstrijski Lahi bi radi na vsak način dobili svoje vseučilišče. Nemci so lansko leto Italijanom že obljubili, da jim pomorejo do uresničenja te zahteve. Letos pa ravno Nemci najbolj nasprotujejo ustanovitvi italijanskega vseučilišča. Glavna sporna točka je, kje bi se to vseučilišče postavilo. Slovenci in Hrvatje ne moremo pripustiti, da bi imeli Lahi svojo visoko šolo v kakem primorskem mestu, nasprotno pa se tudi Nemci branijo, da bi bilo laško vseučilišče v nemškem ozemlju. Sedaj ponujajo Čehi Italijanom Prago kot sedež laške visoke šole.

— **Hrvaško.** Kakor smo že poročali, se vrše na Hrvaškem 15., 16. in 18. decembra volitve v sabor ali hrvatski deželni zbor. Navadno so volitve na Hrvatskem burne, ker uporabi mažaronska vlada vsa sredstva, da bi zmagala s svojimi kandidati. Vse mora delati volitve: vojaštvo, žandarji, uradniki, denar in nasilje. Letos hoče mažaronski ban na vsak način zmagati. A kakor je videti, mu ne gre posebno po sreči. Toliko je sedaj že gotovo, da bo ban s svojimi mažaronskimi kandidati le malokje zmagal. Stranka prava je postavila svoje lastne kandidate v 58 volilnih okrajih, kmečka, ali takozvana Radičeva stranka, pa ima 34 kandidatov.

— **Avstrija in Italija.** Odstop načelnika generalnega štaba, barona Konrada je marsikaj odkril, kar nam je bilo dosedaj še nejasno. Razmerje med Avstrijo in Italijo ni prijateljsko, čeprav sta še obe državi v trozvezi. Od mnogih strani se celo sliši, da je razmerje med obema državama postalo zadnji čas

PODLISTEK.

Poroka v knežji rodovini.

Na kolodvoru v Rakeku na Kranjskem je bilo dne 29. novembra 1911 zvečer prav živahno gibanje. Iz brzovlaka je izstopilo mnogo odlične gospode, katero so pričakovali vozovi in avtomobili. Med došlimi potovalci so bili tudi prevzvišeni gospod knez in škof Lavantinski. Cilj potovanja je bil grad Haasberg pri Planini, kamor se dospe iz Rakeka z vozom v dobri pol uri. Tu so drugi dan, dne 30. novembra, prevzvišeni Nadpastir poročili hčerko svetlega kneza Hugona Windischgraetz, Lujizo, ki je svoj čas v Konjicah sprejela iz Njihovih rok tudi zakrament svete birme, z grofom Ivanom Ceschi a Santa Croce s Tirolskega.

Windischgraetzova knežja rodovina je zelo starodavna, imenuje se že v 13. stoletju in je znana po svojem odločno katoliškem mišljenju in življenju. Na Virtemberškem, Češkem, Nižjeavstrijskem, Štajerskem in Kranjskem ima obsežna in bogata posestva. V avstrijski zgodovini slovi knez Alfred Windischgraetz kot vojskovodja v raznih bitkah prve polovice 19. stoletja. Njegov vnuk Alfred je bil v letih 1893—1895 avstrijski ministrski predsednik, sedaj je predsednik gosposke zbornice. Od druge mlajše panoge ima knez Oton za ženo Elizabeto, edino hči našega rajnega cesarjeviča Rudolfa. Knez Hugon, oče nevestin, je ces. in kr. komornik in poseduje med drugimi graščino v Konjicah ter imenovani grad Haasberg na Kranjskem.

Na obeh krajih prejema naše slovensko ljudstvo od knežje rodovine mnogo dobrot, in se zato vselej veseli njenega prihoda, žaluje pa, če knežja obitelj odhaja. Konjičanom n. pr. bo vselej v spominu požrtvovalna skrb, ki sta jo kazale sestri kneza Hugona, princesinja Aleksandrina in grofica Mocenigo, do siromakov in bolnikov. Revnim otrokom priredi knežja rodovina vsako leto bogato božičnico. Tako bo letos ob Božiču v Haasbergu na njene stroške obdarovanih 100 otrok z obleko in z jedili. Ljudstvo to ve ceniti, in v svoji hvaležnosti je postavilo sedaj za dan poroke pred gradom visoke mlaje in več slavolokov s primernimi napisi, kakor: „Čestitamo!" „Vdane čestitke Planinskih fantov in deklet!" „Gromoviti živijo visokorodnima poročencema!"

Enako je grofovska rodbina Ceschi odločno katoliškega prepričanja. Ženin je ces. in kr. komornik, in, kakor je bil tudi njegov oče, častni vitez (njegov stric je bil veliki mojster) malteškega reda, njegovi bratje in sorodniki pa so v visokih vojaških in dvorniih službah.

Zaročenca sta se na poroko prav izpodbudno pripravljala. Prejela sta svete zakramente ter dan pred poroko najela posebno sveto mašo, med katero sta pristopila k svetemu obhajilu; še na dan poroke je več članov knežje obitelji darovalo sveto obhajilo za njun srečen zakon.

Imenovanega dne 30. novembra, na praznik sv. apostola Andreja, je odlična družba, približno 50 zastopnikov knežjih in grofovskih rodovin Windischgraetz, Auersperg, Ceschi, Thun in Attems, spremila oba zaročenca ob ½11. uri predpoldne med ubranim petjem orgel v veličastno ozaljšano grajsko kapelo, posvečeno velikemu čudodelniku sveta, sv. Antonu Paduanu. Tu so že v višjeduhovniški opravi čakali prevzvišeni knez in škof, ki so bili prenočili v župnišču v Planini in so nekaj prej s knežjim avtomobilom došli v grad. Najprej so v prisrčnem nagovoru, ki je vidno ganil vse navzočne, razložili imenitnost zakonske zveze med kristjani, ki je n a j s t a r o d a v n e j š a, ker jo je Bog vpostavil že v raju; n a j v a ž n e j š a, ker je podlaga družini, po kateri se ohranjuje človeški rod; n a j t e s n e j š a, ker jo more razločiti le smrt; in n a j s v e t e j š a, ker jo je Jezus Kristus povzdignil v čast zakramenta in jo je uravnal po vzgledu svoje zveze s sveto Cerkvijo. Tudi so razjasnili pomen prelepih poročnih obredov, zlasti kratke, pa za vse življenje odločujoče besedice „da", blagoslovitve prstanov — znamenj ljubezni brez kraja in konca, podaje rok — znamenja nerazrušljive zvestobe, ovitja rok s štolo — znaka s poroko združene milosti, kar vse označuje in obenem podeljuje poročencema posebno pomoč, da moreta v zakonski zvestobi in ljubezni vstrajati do konca svojega življenja. Po izvršeni poroki so Nadpastir izpred oltarja z izbranimi besedami, pri katerih so se vsem udeležencem porosile oči, čestitali novoporočencema in njunim rodovinam k pomenljivemu dogodku, ter so služili sveto mašo, med katero sta prejela poročenca ženitovanjski blagoslov.

Kmalu nato se je vsa odlična družba zbrala v glavni grajski dvorani k svatovski gostiji, ki je trajala dobro uro. Tu je napravil globok vtis govor prevzvišenega gospoda knezoškofa, ki so se hvaležno spominjali vsega dobrega, kar je storila knežja rodovina Windischgraetz Njihovemu rojstnemu kraju Konjicam, ter so želeli s pogledom na pomenljivi psalm 127 o sreči bogaboječega moža novoporočencema božjega blagoslova in varstva na pot življenja; potem besede kneza Alfreda Windischgraetz in ženinovega brata grofa Antona Ceschi, ki sta pozdravljala in proslavljala medsebojno zvezo obeh rodovin; slednjič nagovor dvornega svetnika grofa Henrika Attems, ki je nazdravljal rodbini Auersperg in drugim pričujočim gostom.

Sleherni zakonski par bi si lahko k srcu vzel, kar je priporočal drugi govornik novoporočencema